

db

Bibliotheek
Proefstation
Naaldwijk

A

1

S

81

STATION VOOR DE GROENTEN- EN FRUITTEELT ONDER GLAS,
TE NAALDWIJK.

Bespreking wortelteelten in verband met te nemen praktijkproeven door
het I.V.T. 22 Januari 1954 te Wageningen.

door:

D.v.Staalkuine.

Naaldwijk, 1955.

22318/10

1:20 a
1:0/6
801

Proefstation voor de Groenten- en Fruitteelt onder Glas te Naaldwijk.

Bespreking Wortelteelten i.v.m. te nemen praktijkproeven door het I.V.T.

22 Januari te Wageningen.

Inleiding.

De bespreking stond onder leiding van Dr. Banga, Directeur van het I.V.T.

Het doel was tot een goed inzicht te komen over de wortelteelt in Nederland i.v.m. de nieuwe opzet van praktijkproeven in 1954 en 1955. Uit de verschillende consulentschappen waren daartoe + 12 personen naar Wageningen gekomen. In de morgenuren werd nagegaan welke teeltmethoden van belang zijn.

's Middags werden de problemen besproken die samenhangen met de verschillende teeltwijzen.

De belangrijkste bijzonderheden zullen in het kort vermeld worden.

1. Vollegrondsteelt halflange wortels.

Zaaitijd Februari - Maart tot eind Juli begin Augustus.

Oogst Juni - November.

Rassen: 1e. Amsterdamse Bak^{x)} en 2e. Nantes.

In het Westland en de Kring is vooral een vroege teelt zeer belangrijk. Verder gedurende de gehele zomer en herfst van belang. Ras no 2 komt zeer weinig voor.

In Friesland komt de teelt in Dokkum en Bergum voor met ras no 1.

In Hees teelt men Nantes, in Huizen Amsterdamse Bak.

In Paterswolde en Sappemeer gebruikt men uitsluitend Amsterdamse Bak. Voor de herfstteelt zaait men uiterlijk tot half Juli.

Op Walcheren tracht men steeds heel laat in de herfst te oogsten, dus zaait men laat.

In Venlo is de vollegrondsteelt de belangrijkste van alle methoden. Men gebruikt daar veelal Nantes, vooral in verband met de export naar Duitsland. De najaarsteelt is van groot belang. De combinatie peen en prei komt veel voor. Om de 4 rijen peen 1 rij prei. De rijenafstand bedraagt 20 cm.

x) Waar niets genoemd is gebruikt men Amsterdamse Bak-selecties.

Volgens Dr. Banga is Nederland het beste teeltgebied voor peen. Grondsoort, structuur, klimaat en vakmanschap spelen hierbij een belangrijke rol. Opmerkelijk is dat de Amsterdamse Bak-selecties vooral in Nederland geteeld worden. Op Schiermonnikoog slaagt een Amsterdamse Bak-selectie niet. Nantes voldoet daarentegen wel. Gedacht werd aan ongunstige klimaatsinvloeden.

Korte Parijse is te kort van wortel. De smaak is zeer zoet. Vroeger schijnt dit type veel geteeld te zijn. Dit ras barst echter gauw. De pit is licht van kleur.

De soms wel aangetroffen geelachtige penen in allerlei selecties smaken zeer goed en zijn na koken zeer zacht.

Amsterdamse Bak dient vooral glad te zijn. Dit is van belang voor schrapmachines.

Voor een extra vroege en late teelt dient men ruim te zaaien. Vooral bij een late herfstteelt is dit van groot belang.

De totale productie neemt echter bij dik zaaien toe. Dit geeft echter bezwaren bij het bossen omdat dan te veel kleine penen verwijderd moeten worden. Dat de opbrengst van lange typen peen hoger kan zijn dan van korte typen bleek duidelijk bij een proef in Paterswolde.

<u>Selectie</u>	<u>Vorm</u>	<u>Opbrengst in Kg</u>	<u>Kwaliteit</u>
Rijk Zwaan	Cyl.lang	315	10
Wouda	Overgang	226	8
Vreeken	Overgang	273	9
Pannevis	Overgang	254	8

Dr. Banga verkreeg bij een proef met het cilindrisch lange type van Rijk Zwaan 30 Kg peen en met het overgangstype van Eveleens 20 Kg peen.

Terwijl men practisch in het gehele land de peen zoveel mogelijk bost wordt in Groningen alle peen zonder loof aangevoerd.

Dit geschiedt zelfs bij peen die onder glas gegroeid is. Opgemerkt kan worden dat bij export in het voorjaar peen met loof tot op heden op prijs werd gesteld. Groen loof is ook een teken van een vers product. Het oogsten zonder loof gaat, zoals werd opgemerkt, belangrijk sneller dan bossen. Het transport en de verkoop van deze peen is ook goedkoper. Als de peen toch geschraapt wordt heeft het geen zin deze gebost aan te voeren.

In het Westland wordt geboste peen wel enige dagen in koelhuizen bewaard om hierdoor in staat te zijn op Maandagen de Belgische markt vroeg te kunnen voorzien.

2. Vollegronds winterwortels.

Zaaitijd April - Mei. Oogst November.

Op de Zuid-Hollandse eilanden wordt deze teelt vrij veel bedreven.

Men stelt geen kwaliteitseisen omdat het product meest gedroogd wordt voor kippenvoer. De prijs bedraagt 5 cent per Kg.

In Noord-Holland \pm 125 ha winterwortels. In Friesland is de teelt de laatste jaren toegenomen in het gebied van Harlingen tot Dokkum. In Overijssel komt plaatselijk de teelt vrij veel voor.

In Zeeland is de teelt van behoorlijke omvang. Er wordt veel peen gedroogd voor kippenvoer. Veel export van dit gedroogde product naar Zwitserland. Opgemerkt werd dat men prijs stelt op een hoog carotinegehalte. Bij "droge" wortels is dit het hoogst. Buitenlandse rassen zijn dikwijls "droger" en bezitten daardoor een hoger carotinegehalte.

In Noord-Holland in Zeeland en op de Zuid-Hollandse Eilanden gebruikt men Flakkeese en in Friesland Berlikumer. De eerstgenoemde levert hogere opbrengsten en is goed bewaarbaar en te transporteren. De kwaliteit van de Berlikumer is belangrijk beter. De productie ligt echter belangrijk lager, terwijl de bewaarbaarheid en het vervoer veel hogere eisen stelt dan bij Flakkeese.

In Friesland zaait men half Mei. In Noord-Holland verkreeg men door vroeger zaaien belangrijk hogere opbrengsten.

Als men bij een zaaitijd van 15 Mei de opbrengst op 100 stelde werd deze bij een zaaitijd op 31 Maart met 43% verhoogd. Bij een zaaitijd van 30 Mei daalde de opbrengst met 33%. De opbrengst van Flakkeese peen in Noord-Holland bedraagt 80.000 - 100.000 Kg per ha. Men rekent op 1 miljoen stuks wortelen per ha die per stuk 100 gram wegen.

Men zaait op rijen bij een onderlinge afstand van 25 cm.

Per meter lengte zorgt men dat men \pm 25 plantjes heeft.

De productie in Noord-Holland bedraagt \pm 9 miljoen Kg per jaar.

Flakkeese peen is droger dan Berlikumer. Te lange peen breekt en verrot gemakkelijk. Bij een dunne pit is de peen het minst bewaarbaar.

Als opbrengst van Berlikumer werd 50.000 Kg per ha genoemd.

3. Ondergooiers.

Zaaitijd half tot eind Juli.

Deze teelt berust er op de peen in de grond ter plaatse te laten overwinteren, waarbij men dan de peen met grond bedekt. Deze methode komt plaatselijk wel voor, doch schijnt alleen in de beurt van Amsterdam en op de Zuid-Hollandse Eilanden van enig belang te zijn. De peen wordt meest na de winter tot Mei als breekpeen verkocht, doch soms laat men er wat loof opgroeien, zodat deze peen nog gebost kan worden.

4. Overwintering onder glas van vóór de winter practisch volgroeide wortels.

Zaaitijd: half - eind Augustus. Oogst in Maart.

Slechts hier en daar wordt van deze methode gebruikt gemaakt. De kunst is vóór de winter invalt goede peen te hebben. Na de winter is alleen loofgroei noodzakelijk. De moeilijkheden ontstaan meestal door te vroeg of te laat zaaien.

5. Warme bak met vroege zaai.

Zaaitijd eind Augustus tot half September.

Deze teeltwijze komt niet meer voor. Vroeger zou men op deze wijze in Februari en Maart kunnen oogsten?

6. Verwarmd staand glas.

Zaaitijd half September.

Slechts op zeer beperkte schaal wordt deze teelt in het Westland beoefend. Het verwarmen beperkt zich tot het iets bijstoken in de winter en tijdens vorst. Peen hoort feitelijk niet gestookt te worden. De oogsttijd komt in de 1e helft van April te vallen.

7. Warme bak met late zaai.

Zaaitijd November-December.

Evenals methode 5 komt deze teeltwijze niet meer voor. De oogsttijd was eind April tot half Mei.

8. Koud staand glas.

Zaaitijd half tot eind October.

Deze teeltmethode komt practisch alleen in het Westland voor. De teelt in kassen is belangrijker dan die in warenhuizen. De teelt wordt vooral op zand- en zavelgronden aangetroffen. Van groot belang is dat de plantjes ruim staan. De zaadhoeveelheid kan daarom op 100 gram gewreven zaad per 200 m² gesteld worden. Bij meer zaadgebruik is dunnen van de plantjes zeer gewenst. Bij een ruimere stand is de peen vroeger oogstbaar en is de loofontwikkeling minder sterk. Bij deze teelt dient men weinig stikstof te gebruiken. Selecties met kort loof zijn in het algemeen wel gewenst. De selecties van Eveleens en Van Beelen werden speciaal genoemd in verband met kortloof.

De oogst valt eind April - begin Mei. De opbrengst kan wel + 60 bos per rr² zijn d.i. + 1000 bos per kas van 10 rr lengte.

9. Vroege koude bak.

Zaaitijd half October.

In het Westland wordt deze teeltmethode zeer veel toegepast. In andere centra is deze teeltwijze min of meer verdrongen door de late koude bak-teelt. Door groeistagnaties in de winter wordt de kwaliteit van de wortel ongunstig beïnvloed.

In het Westland, Loosduinen, heeft men dergelijke ervaringen ook opgedaan. De teelt wordt ongunstig beïnvloed door op een te droge grond te zaaien en door het optreden van schieters na een strenge winter.

Ook bij deze teelt geeft men de voorkeur aan overjarig zaad omdat de loofontwikkeling wat minder sterk is.

De zaadhoeveelheid bedraagt normaal 100 gram gewreven zaad op + 60 ramen. Een geringere hoeveelheid zaad is meestal gewenst in verband met de standdichtheid. Dit geeft echter weer meer risico bij uitval van de plantjes.

Cylindrische typen van Amsterdamse Bak worden veel geteeld. Het lichten van de ramen geschiedt in de 2e helft van Maart. Deze ramen worden daarna meestal gebruikt voor de tomatenteelt in koude warenhuizen. In andere centra wel voor een late platglasaardbeienteelt. De indruk is dat het moment van lichten minder belangrijk is dan bij b.v. sla.

Na het lichten is het bijmesten met stikstof bij de onderkant van de rijen gewenst.

Doordat de onkruidbestrijding gemakkelijk kan worden uitgevoerd en het bossen van de peen dikwijls in loondienst geschiedt behoeft men geen arbeidstoppen te vrezzen. In tegenstelling met diverse andere tuinbouwproducten kan men bij wortelen zonder bezwaar de gehele dag oogsten. De oogsttijd valt in de maand Mei.

10. Late koude bak.

Zaaitijd Januari-half Februari.

In de Kring en in andere centra waar men peen onder platglas teelt is deze teeltwijze belangrijker dan de vroege koude bakteelt. Bij deze teelt heeft men praktisch nimmer met moeilijkheden te kampen.

Op koude natte grond is de kleur van de peen minder (bleker).

In dit verband kan worden opgemerkt dat in Zwijndrecht een teelt van peen direct volgt na de teelt van veldsla. De grond van de platglasrijen waar deze veldsla geteeld is, is uiteraard droger, warmer dan grond die de gehele winter open gelegen heeft.

Een groenbemesting van b.v. rogge zou de kleur van de peen ten goede komen. De zaadhoeveelheid is + 100 gram per 100 ramen. De groei van het gewas is meestal sterker dan bij de vroege koude bakteelt. Het moment van lichten eist daarom meer aandacht.

De oogsttijd is eind Mei - tot begin Juni.

D. van Staalduine.

Noot.

Doordat niemand van het consulentschap Amsterdam aanwezig was kon niet over kuilbewaring van waspeen gesproken worden. Vooral in de omgeving van Katwijk geschiedt dit veelvuldig.